

די לרקוד לפי החליל של חיפה כימיקלים

הטעות העיקרית של חיפה כימיקלים היתה אי הבנה שיש גבול למה שקשריה עם מקבלי ההחלטות יכולים לתת לה, ושהזמנים השתנו - בעיקר מאז המחאה החברתית ב-2011

07:23 03.08.2017 מאת: [אורה קובן](#)

האחריות לפיטורי העובדים בחיפה כימיקלים נופלת על שני גורמים בלבד: החברה — שמשחקת משחקי כוח כדי לקדם את הפתרון הרצוי לה, והממשלה — ששיתפה פעולה עם חיפה כימיקלים ודאגה לאינטרסים של בעליה במקום לדאוג לכלל המשק. המכתב המבשר על סגירת החברה שהועבר אתמול לראש הממשלה, בנימין נתניהו, אינו בהכרח סוף הסאגה. הוא יכול להיות עוד שלב בתהליך — שיכול להתהפך. המפתח נמצא בידי בעל השליטה בחיפה כימיקלים, ג'ולס טראמפ. הפתרון להפעלת המפעל בדרום נמצא ממש כאן. המשרד להגנת הסביבה מוכן להעניק לחברה אישור ליבוא אמוניה באיזוטנקים דרך נמל אשדוד — והיא צריכה רק להגיש בקשה מפורטת לאישורים. למעשה, חיפה כימיקלים היתה יכולה לעשות את זה לפני כמה חודשים, כמו שאר המשק. עכשיו יידרש זמן לכתיבת הבקשה ולבחירתה. במשרד להגנת הסביבה מעריכים שיהיה ניתן לספק אישורים בתוך שבועות בודדים — רק נדרש שהחברה תעביר בקשה. בחודשים שעברו העדיפה חיפה כימיקלים להתמקד בניסיונות לקדם פתרון שמתאים לה כלכלית — ומצאה דרכים לדחות חלופות שעלו. בדרך, היא הפעילה סוללת עורכי דין שהתישו את בתי המשפט בדיונים. זאת, לאחר שידעה כבר שנים שהיתר הרעלים של מכל האמוניה בצפון יפוג בסוף 2016, אך בנתה על יחסי ההון-שלטון שלה כדי להאריך את ההיתר. היא צדקה רוב הזמן, אבל את כל הנקודות שצברה מול ממשלה מתרפסת הפסידה מול בית המשפט. כמעט כל ההחלטות שהממשלה קיבלה בחודשים האחרונים תאמו את האינטרסים של חיפה כימיקלים. מהקביעה שיש רק דרך בטוחה אחת לריקון מכל האמוניה, שיסתיים בסוף 2017, ועד להחלטה שהחלופה הבטוחה (והזולה יותר) ליבוא אמוניה היא באוניה קטנה ולא באיזוטנקים. הממשלה אף שינתה את עמדתה לא פעם בבית המשפט, כדי להתאימה לאינטרס של חיפה כימיקלים — ונזפה על כך בבית המשפט העליון. באחרונה התברר שכל ההחלטות על החלופות התקבלו כשמנכ"ל המשרד להגנת הסביבה, ישראל דנציגר, היה מעורב — תוך הפרת הסדר ניגוד העניינים שלו. מה שמתבקש הוא בדיקה מחודשת של האפשרויות לריקון המכל וליבוא אמוניה. טראמפ האשים במכתבו לנתניהו את עיריית חיפה, הפופולזים והביורוקרטיה. אבל טראמפ לא ציין, למשל, שבית המשפט העליון קבע, לאחר ששמע את כל הצדדים, כי חיפה כימיקלים אשמה במשבר מכיוון שידעה על ההתפתחויות הצפויות ולא נערכה להן — ובצעד חסר תקדים אף הציע לעובדים שיפוטרו וללקוחותיה שיינזקו לתבוע אותה. הטעות העיקרית של חיפה כימיקלים היתה אי-הבנה שיש גבול למה שקשריה עם מקבלי ההחלטות יכולים לתת לה, ושהזמנים השתנו, בעיקר מאז המחאה ב-2011. השינוי

אמנם אינו מספיק, אך מתרחש ובכיוון ברור — יותר שקיפות תקשורתית, יותר ביקורת, יותר זהירות בקרב חלק ממקבלי ההחלטות. בעיה נוספת של חיפה כימיקלים היתה העיתוי. היא שמרה את התותחים הכבדים שלה לדקה ה-90, ושם, מה לעשות, מצאה ראש ממשלה טרוד בפרשות וחקירות שונות. אנשי משרד ראש הממשלה אמנם נרתמו לסייע לה, אך באחרונה נחלש הלחץ שלהם על משרדים אחרים. בין לבין הודיע מבקר המדינה כי יש חשש לפלילים בהתנהלות גורמי ממשלה בפרשה, ושפך מים צוננים על אלה שנרתמו לקדם את בקשותיה של חיפה כימיקלים במשרדי הממשלה. אלה לקחו צעד לאחור, אבל עדיין בוחשים בקדרה מאחורי הקלעים. בינתיים נראה שמי שמשלמים את המחיר הם 800 עובדי החברה. כדאי שהממשלה תתעשת, ובמקום להתמסר לגחמות של החברה תבהיר כי יש חלופה מעשית לפתרון הבעיה. אם החברה תממש אותה — מה טוב. אם לא — היא תישא באחריות למצבה ולפיטורי עובדיה. במקרה זה, הממשלה צריכה להיערך להציע חלופות תעסוקה והכשרות מקצועיות למפוטרים.